

Equal Opportunity In Education And A Theoretical Analysis On Selection Through Education

Halis Adnan ARSLANTAŞ, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-5289-9017

Abstract

The aim of this study is to reveal how the basic thesis of university students, which is expressed in Functional theory, that "Education is a good selection tool and that Education provides equality of opportunity, is evaluated in terms of student views. In this study, the critical qualitative method was used. The following results were obtained from the research: The first question, "Do you believe that education creates equality of opportunity?" When the general table for the question is evaluated, it has been determined that the frequency of belief in equality of opportunity in education is lower. In other words, the category of unbelievers, for which economic reasons are put forward, has the highest frequency on the basis of departments.

The second question, "Do you believe that education is a good selection/selection tool?" When the general table for the question is evaluated, in line with the results that can be deduced from the table, the ratio of the participants who do not believe that education is a good selection tool shows parallelism in terms of frequency distributions, as in the first question. General on the first question When comparing the categories on the basis of believers and non-believers in the table, frequency intensity shows itself in the category of economic reasons in the first question, while this situation is concentrated in the category of political reasons in the second question.

Keywords: education, choose/selection, equality of opportunity.

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 2, 2023
pp. 1415-1441
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1313064

Article Type
Research Article

Received
12.06.2023

Accepted
08.09.2023

Suggested Citation

Arslantaş, H. A. (2023). Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Eğitim Aracılığıyla Seçme/Seçilme Üzerine Kuramsal Bir Analiz, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 1415-1441. DOI: 10.17679/inuefd.1313064

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Although Functional theory seems to be dominant in the context of our country's education system and practices, the issues, *equal opportunity* and *being a good selection tool*, need to be evaluated academically. The aim of this study is to gather students' opinions about whether education provides equality of opportunity, whether it is a good selection tool by revealing the student's perspective on these issues, and whether there are differences in the discourse and action dimensions of the issue.

Purpose

The purpose of this research is to determine whether education provides equality of opportunity and whether it is a good selection tool/designation, as expressed in the Functional theory, in the eyes of the university student population.

Method

In this study, the critical qualitative method was used, and the basic thesis of "education provides equal opportunity and is a good selection/designation tool" expressed by Functionalists was analyzed in terms of conflict theory through a structured interview form conducted with university students. In the research, the two basic approaches of the Functionalist theory were transformed into two questions and asked to the students. These are:

1. Do you believe that education is a good selection tool?
2. Does education create equality of opportunity?

These two question frameworks were chosen because they answer the following questions of the Conflict Theory.

- Whose interests are served when structuring the education system?
- Who can always access certain programs in education?
- Who has the power to make a change in education?
- What are the outcomes of education?
- Do the power relations achieved through education serve the interests of one group, and if so, how do they suppress those of others?

Findings

The first question is, "Do you believe that education creates equality of opportunity?" The question is shaped around three themes: economic, cultural, and political. When the table is evaluated in general with these sub-themes, the frequency of belief in equality of opportunity in education is lower than that of those who do not believe. This ratio also occurs in the economic, cultural, and political categories. Among these categories, it was seen that the answers to the existing question were concentrated within the framework of economic reasons. In other words, the category of unbelievers, for which economic reasons are put forward, has the highest frequency on the basis of departments. The second question is, "Do you believe that education is a good selection tool?" When the general table for the question is evaluated, in line with the results that can be deduced from the table, the ratio of participants who do not believe that education is a good selection tool shows parallelism in terms of frequency distributions, as in the first question. When comparing the themes on the basis of believers and non-believers in

the general table regarding the first question, the frequency intensity shows itself in the theme of economic reasons in the first question, while this situation intensifies in the theme of political reasons in the second question. Another remarkable situation is that the theme of cultural reasons has 0 frequency. The issue of "having friends with political clout in high places," which is illegal, is the most frequently cited defense by both believers and non-believers. Other factors, such as the family's economic situation and whether or not they graduated from a private or public school, came after this.

Discussion & Conclusion

When the first question, "Do you believe that education creates equality of opportunity?" is evaluated in general, the results that can be drawn from the table show that the frequency of those who believe in equality of opportunity in education is low compared to those who do not and that the answers are concentrated within the framework of economic reasons. In other words, the category of non-believers, in which economic reasons are put forward, has the highest frequency on the basis of departments. The most common reasons given by the participants for this were the income level of the family, geographical region, favoritism, nepotism, and the fact that individuals are not selected according to their interests and abilities due to exams. When this determination in the category of non-believers is evaluated on the basis of departments, it is seen that the department with the highest rate is the nursing department with a frequency of 43, and the lowest rate is in the tourism and midwifery department with a frequency distribution of 15. In line with the results obtained from the graphs prepared for the departments, it is seen that the most striking department in the frequency distribution on the basis of categories is nursing. Because among all groups, the nursing department has the highest frequency in the categories of believers, non-believers, and both believers and non-believers. Another distinction in the non-believers category is the frequency distribution of primary school teachers who put forward political justifications. It is seen that in this section, where political reasons are predominant, cultural reasons have a frequency of 0 in the table.

The second question is, "Do you believe that education is a good selection tool?" When the general table for the question is evaluated, in line with the results that can be deduced from the table, the ratio of participants who do not believe that education is a good selection tool shows parallelism in terms of frequency distributions, as in the first question. When comparing the categories on the basis of believers and non-believers in the general table regarding the first question, frequency intensity shows itself in the category of economic reasons in the first question, while this situation is concentrated in the category of political reasons in the second question. Another remarkable situation is that the category of cultural reasons has 0 frequency. The most dominant justification put forward by believers and non-believers is the issue of "having friends with political clout in high places," or nepotism, in other words. Other reasons given were the socio-cultural environment, economic status of the family, having relatives or acquaintances in high positions, and graduating or not graduating from a private or public school.

When the general table of the second question is examined on the basis of departments, the frequency of those who believe that education is a good selection tool is 1 in classroom teaching, while it is 0 in all other groups. Likewise, the frequency of the nursing department in the category of political reasons is 22. This frequency value has the highest rate compared to

other sections. When the nursing department is evaluated within itself, the reasons for unbelieving participants have the highest frequency in the political category, while the frequency value is 0 for cultural reasons.

When the tables are examined, another remarkable situation in the answers of the primary school teacher, pedagogical formation, and midwifery students to the question is that the frequency distributions for each field in the category of cultural reasons are 0. When the pre-school and tourism departments are compared, the frequencies of the participants who abstain in the category of cultural reasons are 1 in the pre-school education teaching department, while this rate is 0 in the tourism department.

As a result, the view that education creates equality of opportunity and is a good selection tool in Functional theory is based on Davis and Moore's Stratification Theory. In a general evaluation, it is seen that the students do not believe the basic thesis of the Functionalist theory that education creates equality of opportunity and is a good selection tool.

The data obtained show that discourses on conflict theory produce theses with validity and reliability. More detailed studies should be carried out based on the conflict theory data, and applied ideas should be produced for the identified problems. However, this does not mean that the only solution to educational problems is that a solution can be reached with conflicting theoretical views. Although it is not included here because it is not within the scope of the study, other participants in the study also presented data supporting the views of the Functionalist paradigm. The existence of this dual perception in society shows that a new paradigm is needed to solve the problems encountered in education.

Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Eğitim Aracılığıyla Seçme/Seçilme Üzerine Kuramsal Bir Analiz

Halis Adnan ARSLANTAŞ, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-5289-9017

Öz

Ülkemiz eğitim sosyolojisi konusunda kuram üretme açısından başarılı değildir. Bu konuda merkezi ülke sayılabilecek çeşitli ülkeler söz konusudur. Örneğin işlevselcilik Emile Durkheim’le(1858-1917) Fransız, Karl Marx, Max Weber ve Georg Simmel’in çatışma teorisi klasik kökleri itibarıyla Alman, David Hargreaves, George Herbert Mead, Charles Horton Cooley’le yorumsamacılık ise Amerikalıdır. Eğitimde teori üretme başarısına sahip bu merkezi ülkelerin akademisyenlerince üretilen kuramsal yaklaşımlarda ülkemiz çevre ülke, akademisyenlerimiz de entelektüel iş bölüşümcü olma özelliğine sahiptir. Bu iş bölümcülükle tanıdığımız İşlevselci kurama göre “eğitim fırsat eşitliği sağlar ve iyi bir seçme/seçilme aracıdır.” Sınavların ve diploma konusundaki bürokratik uygulamaların varlığı bu iki yaklaşımın gerçekliğinin görünürdeki temel göstergesidir. Ülkemizde de eğitim sistemi ve uygulamasında İşlevselci kuramın yukarıda dile getirilen temel tezinin baskın olduğunu düşünebiliriz. Bu hâkim anlayışa rağmen eğitim gören üniversiteli öğrenci kitlesinin gözünde İşlevselci kuramda dile getirildiği gibi “eğitimin fırsat eşitliği sağladığı ve iyi bir seçme/seçilme aracı olup/olmadığı” araştırılmak istenmiştir. Bu çalışmada eleştirel nitel yöntem kullanılmış ve yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla İşlevselcilerce dile getirilen “eğitimin fırsat eşitliği sağladığı, iyi bir seçme aracı olduğu” temel tezi Eleştirel kuram açısından üniversite öğrencilerinin görüşleriyle analiz edilmiştir. Her iki soru ekonomik, kültürel ve siyasal gerekçeler şeklinde temalara ayrılarak genel bir değerlendirilmeye ulaşılmıştır. Varılan noktada görülmüştür ki öğrenciler, eğitimin fırsat eşitliği yarattığı, eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair İşlevselci kuramın temel tezinin doğruluğuna inanmamaktadır.

Anahtar Kelimeler:eğitim, seçme/seçilme, fırsat eşitliği

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 2, 2023
ss. 1415-1441
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1313064

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
12.06.2023

Kabul Tarihi
08.09.2023

Önerilen Atıf

Arslantaş, H. A. (2023). Eğitimde fırsat eşitliği ve eğitim aracılığıyla seçme/seçilme üzerine kuramsal bir analiz, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 1415-1441. DOI: 10.17679/inuefd.1313064

Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Eğitim Aracılığıyla Seçme/Seçilme Üzerine Kuramsal Bir Analiz

Giriş

Doğaldır ki sosyal bilimlerde kavramsız, bir başka ifadeyle düşünün özne ile düşünülen olgu, düşünce ve nesne ya da duygu arasında ilinti kurulmadan anlam ve iletişim ortaya çıkmaz. Çok az kavram gözlenebilen şeylere karşılık gelse de kavramların birçoğu sembolik ve soyut olanı genelleştirme ve somutlaştırmadan meydana gelmektedir. Tabii ki bu genelleştirme ve somutlaştırma bir başka âlemden alınan şeylerle vücut bulmamaktadır. Bu nedenle kavramları bir bütün olarak düşünmek doğru değildir. Çünkü kavramlar elle tutulan ve gözle görülen, zaman ve mekânda sabit nesnelere gibi değildir. Kavramlar, bağlamsal ve olumsaldır; burada “olması” gibi “orada” olmaması da mümkündür. Yine de akademide, bilimsel süzgeçle üretilen kavramların kamusal ve ilgili siyasal hayatta sabit bir gerçekliği açıklaması, kanıtlanabilir olması ve standartlaşması hedeflenmekte ve istenmektedir. Bunun amacı da kavramları daha iyi anlamamızı sağlayarak yanlış kullanımını ortak bir dilden hareketle tamamen azaltmaktır (Schedler, 2011, akt.,Söyler, 2020: 95-96,) Eğitim kavramı da bu durumdan kendine düşen payı almış, “piyasaya elemen yetiştirme” bağlamında anlam ağırlığı kazanmasıyla literatürümüzdeki merkezi anlam konumunu yitirmiştir.¹ Kavramlara yüklenen bu anlamlandırma çabalarıyla birlikte eğitimde teori üretme işlevini üstlenen merkez ülke akademisyenleri ile bu teorilerin bölgesel eğitim meselelerine uygulanma işlevini üstlenen çevre ülke akademisyenleri arasındaki entelektüel iş bölümü Türkiye’yi bir ‘çevre ülke’ olarak konumlandırmıştır. Bu konumlandırmanın nedeni kavram konusundan başta kuram düzeyinde Türkçe yayınların yokluğu ile kuram üretme yerine uluslararası yazındaki yeniliklerin aktarılması ve geliştirilmesi gibi nedenler burada dile getirilebilir.

Ülkemiz eğitim sistemi ve uygulamaları bağlamında işlevselci kuram egemen görünüyorsa da eğitim almakta olan üniversiteli kitlenin “eğitimin fırsat eşitliği sağladığı ve iyi bir seçme/seçilme aracı olup/olmaması” konusunun diploma şartıyla ne kadar ilişkilendirdikleri akademik olarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu çalışmanın amacı bu konularda öğrenci bakış açısını ortaya koyarak söylem ve eylem arasındaki öğrenci değerlendirmesinin yani eğitimin fırsat eşitliği sağlayıp/sağlamadığı, iyi bir seçme/seçilme aracı olup olmadığının üniversiteli öğrenci değerlendirmesiyle ortaya çıkarılabilmektir.

Bu çalışmada karşılaştırması yapılan iki temel kavramı söz konusudur. Bunlardan birisi işlevselci kuram ve diğeri de eleştirel kuramıdır. İşlevselci kuramın eğitim sosyolojisi alanındaki en önemli öncüsü Durkheim’dir denilebilir. Çünkü işlevselciliğin sistematik hale getirilmesi, bütünleşme ve dayanışma üzerinde duran Durkheim, geliştirilmesi ise Parsons ve Merton tarafından gerçekleştirilmiştir (Wallace ve Wolf, 2012: 44).

İşlevselcilere göre toplumla canlı bir organizma arasında benzetme yapılabilir (Organik analogi). Toplum da tıpkı bir vücut gibi birlikte çalışan organlar veya parçalardan meydana gelen bir sistemden oluşmaktadır. Nitekim modern toplumlarda insanlar yasal ve ahlaki olarak hak ve yükümlülüklerle birbirlerine bağımlıdır. Bu bağımlılık özellikle Durkheim’de önemli bir konu olan toplumsal dayanışma şeklinde kendini göstermiştir. Dayanışma duygusunun meydana

¹ Eğitimin anlamı konusunda bkz. “Eğitimin Anlamları ve Farklı Açılardan Görünüşü”, Hasan Çelikkaya, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 1991, S.3, S. 73-85.

gelmesinde en etkin belirleyici şey ise iş bölümüdür. Çünkü iş bölümü iki ya da daha fazla insan arasında bir dayanışma duygusu yaratmaktadır (Swingewood, 1998: 140). İdeal bir durumu ifade eden iş bölümü, Durkheim'in deyiimiyle, ahlaki ve yasal kurullarla normal şartlarda gerçekleşirse ve makamlar adilce hak edilmeye göre dağıtılsa normal biçimde devam eder ve kişi iş bölümü için hak ettiği mevkie ulaşmada eşit şartlara sahipse iş bölümü de adaletlice oluşur. Aksi takdirde iş bölümü yapılması gereken ortamda yasa ve norm ihlali iş bölümünün fonksiyonunu yok edecektir. Bu yok edişle, anomik iş bölümü ve adil olmayan iş bölümü meydana gelecek ve iş bölümü zorbalığın hüküm sürdüğü bir ortama dönüşecektir (Ritzer 2011:19).

İşlevselciler arasında bu çalışma bağlamında ele alınması gereken bir diğer isim Davis ve Moore'un tabakalaşma yaklaşımıdır. Davis ve Moore'e göre hiç bir toplumda eşitlik yoktur. Toplumsal tabakalaşma sadece yerel değil, aynı zamanda evrensel bir zorunluluktur. Çünkü tabakalaşmada temel işlev, bireyleri sosyal yapı içinde seçili mevkilere yerleştirerek motive etmektir. Her toplumda bazı yerler diğerlerine göre işlevsel olarak daha önemlidir. Bu yerlere gelebilmek için daha fazla çalışmak, eğitilmiş ve becerikli olmak gerekmektedir. Bunun neticesinde her toplum, yetenekli ve eğitilmiş bireylerini işlevsel değeri daha yoğun yerlere yerleştirerek ödüllendirir. Bu ödüllendirme kendiliğinden bir tabakalaşma meydana getirir. Tabakalaşmayı meydana getiren iki farklı dinamik mevcuttur. İç dinamikler ve dış dinamikler. Örneğin iç dinamikler: Mevkiinin uzmanlık düzeyi, aile, din, kapitalizm vs. gibi şeylerden hangisinin etkin bir öğe olduğu, mevkiler arasında sosyal mesafenin uzaklık ya da yakınlığı, bir toplumda dikey hareketlilik için fırsat imkânı, sınıfsal çıkarların organize olma derecesi şeklinde dile getirilebilir. Tabakalaşmayı kurgulayan dış dinamikler ise kültürel gelişimin derecesi, farklı toplumlarla ilişkilerin boyutları ve mevcut toplumun büyüklüğünün etkisi şeklinde sıralanabilir(Davis ve Moore, 1945: 242).

Davis ve Moore'e göre her mevkiinin farklı ve ayrı bir değeri olmalı, her farklı mevki benzer özellik ve yeteneklere sahip olmayanlarca doldurulmalıdır. Şayet farklı mevkiler eşit derecede benzer özellik ve yeteneklere sahip kişilerce doldurulursa o mevkiye sahip olmanın önemi kalmayacak, özel yetenek ve becerinin ödül değeri olmayacaktır. Ödül, farklı derecelerde dağıtılması zorunlu bir şeydir ve sosyal düzenin vazgeçilmez parçasıdır. Bu parça, sonuç olarak toplumsal tabakalaşmaya neden olmakta böylece eşitsizlik kurumsallaşmaktadır (Davis ve Moore, 243-244).

Davis ve Moore'ın yukarıda dile getirilen kuramsal yaklaşımı çatışmacı/eleştirel kuramcılarının görüşleriyle zıtlık içindedir. Örneğin Marx, Max Weber, Georg Simmel, Fransız L. Althusser, Amerikalı S. Bowles ve İngiliz H. Gintis, Amerikalı R. Collins, Brezilyalı P. Freire, Fransız P. Bourdieu Kanadalı P. McLaren, İngiliz P. Willis, Amerikalı M. W. Appel, Amerikalı H. Giroux ve Alman J. Habermas alanın önde gelen isimleridir.

1890'lı yıllarda çatışmacı kuramın geliştirilmesinde hâkim isim Karl Marx'tır. Marx, kuramı kaynakların eşit dağılmadığı gerekçesine dayalı sınıf çatışması ile ilgili olarak geliştirmiştir. Bundan esinlenen ve toplumsal değişme kuramları içinde yer alan eleştirel kuram, İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerika'da egemen olan sosyolojik bir görüş haline gelmiş olan işlevselci kurama karşı geliştirilmiştir. Çatışma kuramını anlamak için toplumsal davranış, rekabet ve çıkar çatışması gibi durumlarda çatışan grupların çatışma ve gerilim konularına eğitim açısından da bakılmalıdır çünkü eğitimin de çatışma merkezli siyasal, kültürel ve ekonomik gerekçelerle ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu bu ilişkilendirmenin düşük gelir grubuna mensup

insanları oldukları yerde yeniden, bir daha ürettiği çok açıktır. Söz konusu çatışmalar makro boyutta gerçekleşebildiği gibi ikili (dyadlar), üçlü gruplar (triadlar) sosyal sınıflar, statüler ya da partiler arasında da gerçekleşebilmektedir(Bingöl, 2022:111).

Eğitimin evrensel düzeyde temel bir hak olduğu ve birçok ülkenin eğitim sistemlerinin amaçları arasında özgürleşmiş ve tam anlamıyla gelişmiş bireyler yetiştirmek olduğu unutulmamalıdır. Bu amaca ulaşabilmek için de özgürlükçü ve demokratik bir eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir. Ancak günümüzde hâkim olan eğitim anlayışının özgür ve gelişmiş birey yetiştirmekten daha çok piyasanın ihtiyaç duyduğu üretim için ekonomik değeri olan bireyi yetiştirme odaklı gelişme göstermesi nedeniyle bu özelliği taşıyıp taşımadığı tartışılmaktadır. Aslında bu, var olan toplumsal ve kültürel yapının bir yansıması olarak düşünülebilecek bir durumdur. En azından özellikle çatışmacı/eleştirel kuram açısından durum böyledir. Çünkü çatışmacı/eleştirel kuramın karşılık bulmasında “sistemin mihenk taşlarından öğretmenler ve öğrenciler var olan eğitim sistemine karşı direniş göstererek hâkim olan eğitim sürecini değiştirmek ve geliştirmek üzere çabalar göstermelidir” (Deniz, 2014, 40)

Marksizm, eleştirel teori ve onun temel referansı olan eleştirel pedagojinin başlıca kaynağıdır (Beytekin: Çiğdem, 2021, 107). Marx, eğitim konusunda eseri olan bir düşünür değildir. Marx'ın siyasal, felsefi ve ekonomik görüşlerinden hareketle oluşturulan eğitim konusundaki görüşleri söz konusudur. Aynı şekilde eleştirel teori de doğrudan doğruya eğitimle ilgilenmemiş sosyo-kültürel sorunlar üzerinde çözümlene yaparken ortaya koyduğu durum tespitleri Marx konusunda olduğu gibi eğitimi yakından ilgilendirmiştir(Kıncal, 2019, akt. Bingöl, 2022:107). Bu anlamda bilgi alanından yararlanan eleştirel teori, Marxçı kuramın ekonomik belirlenimciliğine yönelik söyleminden tatmin olmayan Alman kökenli yeni Marx taraftarlarınınca geliştirilmiştir(Ritzer, 2011, 142).

20. yüzyılın ortalarında Avrupa'da ortaya çıkan eleştirel teori hareketi, söz konusu dönem Avrupa'sında ekonomi üzerindeki devlet kontrolü, sosyal eşitsizlik, ayrımcılık ve hükümetlerin toplumdaki baskısı gibi nedenler bu hareketin doğmasını hızlandıran etkenler olmuştur. Eleştirel teori, Marxçı kuramın gelişimine dair bir okul fikridir. Fikir Felix J. Weil tarafından ileri sürülmüştür. Hegelci Marksizimle başlamış ve teoriye özgül yönelimler kazandıran Weberci Marksizimle teori çekici hale gelmiştir (Ritzer, 2011, 212; Bottomore, 1989: 8). 1923'te kurulan Frankfurt Okulu ile ilişkilendirilen Eleştirel teori ve öncüleri arasında Max Horkheimer, Herbert Marcuse, Friedrich Pollock, Theodor W. Adorno, Erich Fromm, Walter Benjamin, and Leo Löwenthal gibi isimlerin önemli ve temel bir yeri vardır (Öztürk, 2020: 526). Almaya'da Nazi hareketi sebebiyle Frankfurt Okulunun teorisyenleri Amerika'ya göç etmiş ve eleştirel teoriyi geliştirmeye orada devam etmişlerdir. Ancak savaş sonrasında Almanya'ya geri dönmüş ve çalışmalarına burada devam etmişlerdir (Kızılçelik, 2008:59-60).

Eleştirel teori dolayısıyla ondan üretilen eleştirel pedagoji toplumda ezilmiş olanların özgürleşmelerine yardımcı olmak için toplumu değiştirmeyi amaçlamakta, öğrenciye sosyal adaletsizliğin farkındalığını kazandırmak ve baskılanmış olanların sesi olabilmelerine yardımcı olmayı istemektedir. Bu anlamda Paulo Freire, geliştirmek istediği pedagojik bakışla, eleştirel kuramın pedagojisinin kendine özgü çıkışını, eğitim aracılığıyla yaygın bir şekilde kullanmak ve kullandırmak istemiştir. Bunun için de o Brezilya'daki kendi zor yaşam şartlarından yola çıkmış klasik eğitim anlayışında değişikliği savunmuş; eğitimde daha aktif öğrenci, kendi gelişimleriyle ilgili kararlarda etkili olan öğrenci ve öğrencinin öğrenme süreçlerinde uygulamalı olarak katıldığı

bir eğitim anlayışını savunmuştur. Ona göre öğretmen odaklı, öğrencinin pasif olarak süreçte yer aldığı, bilgileri sadece ezberlediği bir anlayış doğru bir anlayış değildir. Bu “bankacı” anlayıştır. (Uddin, 2019, 111)

Eleştirel pedagojinin bir tanımını yapmak gerekirse kısaca; öğrencilerin eleştirel düşünme kabiliyetini geliştirmek, onların hayatında olumlu davranışlar oluşturabilmek, öğretmen öğrenci arasındaki ilişkiyi hiyerarşik yapıdan soyutlayarak problemleri birlikte çözmek şeklinde tanımlanabilir. Eleştirel pedagojinin önemli ismi Freire’ye göre öğrenci odaklı eğitim ortamı oluşturarak, öğrenci ve öğretmen arasında diyaloglar desteklenmeli, öğrencilerin öğrenmelerini, sorgulamalarını ve fikirlerini paylaşabilmeleri sağlanmalı, bunun yanında öğrencilerin problem çözme becerileri de desteklenmelidir. Bu sayede öğrenci fikirleriyle kendi öğrenme sürecinde aktif olarak rol oynayacaktır. Kısaca eleştirel pedagoji bir özgürlük pratiği olarak görülmelidir (Freire, 2008, akt. Bayram ve Kesik,2015: 901).

Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasında eğitim konusu içinde yer alan diyalogları desteklemek eleştirel pedagojinin eğitimde uygulama alanlarından bir tanesidir. Bu anlamdaki diyalog, insanlaşmanın bir aracıdır (Aksakallı, 2019:585) Çünkü diyalog olmadan iletişim ve bilgi, fikir paylaşımı olmaz ve sonuç olarak da tam anlamıyla eğitim ve bilgi, beceri ve sorgulama kültürü gerçekleşmez (İnal, 2009: 9). Sınıf içinde diyalog oluşturmak öğrenci ve öğretmen arasındaki rol farkını ortadan kaldırıp eşitliği sağlarken, öğretmenin tek otorite olmadığını ve öğrencinin de bu süreçte aktif rol oynadığını görmek demektir. Kısaca herkesin varlığının bir başkasının varlığına bağlı olduğunu görmek gerekmektedir (Rozas, 2007: 562).

Öğretmen ve öğrenci arasında gerçekleşen bir diyalogda öğretmen, öğrencinin aslında bazı bilgilere önceden sahip olduğunu düşünmeli, kör bir cahil gibi davranmamalı ve onun paylaştığı bilgilerin değerli olduğunu ona hissettirmelidir (Guttek, 2006: 150). Eleştirel pedagojiye göre öğretmen, öğrettiklerini gerçek hayat ile ilişkilendirerek öğrencilere ulaşmaya çalışmalıdır. Öğrencinin kendi kendini inşasına yardım etmelidir (Kneller, 1964: 66). Çünkü ülkelerde var olan eğitim sistemleri 21. yüzyıla özgü becerileri sağlamakta yetersiz kalmaktadır. PISA (2003) raporuna göre bu eğitim sistemleri, öğrencilerin mezuniyetlerinden sonraki yaşamları için gerekli olan bilgi ve becerilere temel olabilecek yeteneklerle öğrencileri hazırlamakta başarılı değildir. PISA’dan elde edilen veriler bunu kanıtlar niteliktedir (Güzen, 2022, 57). Bu da eğitimde alternatif anlayışların doğmasının gerekliliğini göstermektedir.

Eleştirel pedagoji fikirlerini bir yandan açıklarken diğer yandan da bu açıklamaları düşüncelerini temellendirmek için kullanmıştır. Eleştirel pedagojiyi savunanlara göre eğitim sosyal bir hak ve hizmettir. İnsan ve toplum odaklı farklılıkları yok etmek onun görevidir (Kızılçelik, 2000: 44). Okulların ahlaki ve siyasi yönden bir yapılandırma birimi şeklinde yerine getirdiği çeşitli roller çözümlenmeli, okullar eleştirel öğrenmeye ilaveten sosyal güçlendirici yerler olarak ta görülmelidir. Bir toplumun eğitimde yaşanan yabancılaşmadan kurtulması için eğitim alanında meydana getirilen şeylerde toplumun kendisinin egemenlik kurması sağlanmalıdır. Bunun için de bireyin kendini gerçekleştirme arayışı yine bireyin içselleştirilmiş otoriteden ve ideolojik tahakkümden kurtulmasıyla, eğitimin de bunu gerçekleştirecek bir metot ya da kurumsal bir yapılanmayla bunu gerçekleştirmeye yönelmesi gereklidir (Spring: 1997: 27).

Eleştirel düşüncenin gerçek eğitimin de özü olduğu, okulda bireyin aktif bir tutum içinde olması gerektiği, eğitimin politik bir iş olduğu ve bu nedenle de politikleşmesinin gereği üzerinde durulmuştur (McLaren, 2006: 221). Bu nedenle politik eğitim, ders ve içeriklerine önem verilmeli,

kazandırılan eşitsizliklerin kuşaktan kuşağa yeniden üretilip meşrulaştırılması engellenmelidir (İnal, 2004: 79). Okulun toplumdaki çoğunluk için işlev bozukluğuna sahip oluşu, eğitimle, eğitimde bir dönüşüm yaşanmasının gereği bunun gerçekleştirilebilmesi için de ezilenlerin bilinçlendirilmesi zorunludur (Freire, 2000: 72).

Özgürleştirici bir okur-yazarlık yaklaşımına duyulan ihtiyacın bilinmesi, eğitimin iktidar ilişkilerini yeniden üreten bir alan olduğu gibi farklı kimlikler üzerinden bir direniş gerçekleştirme alanı olarak ta görülmesi şarttır (İnal, 2009: 3; İnal, 2004: 66). Eleştirel pedagojiye göre okul, ayrıcalıklarla ilgili daha demokratik bir dünya düşüncesi oluşumuna imkân sağlamalı, okul bir mücadele alanı olarak vaz geçilmez olmalı, okul ideolojik bilgi ve değerleri dağıtan yerler olarak görülmelidir (Scotter vd., 1979: 243). Kısaca radikal eğitimcilerin tezlerini iki noktada birleştirebiliriz; İki insanın özgürleştirilmesi. İkincisi ise ıslah amacı gütmeyen toplumsal yapının en temelden değiştirilmesidir (Tozlu, 1998: 178).

Yöntem

Bu çalışmanın 18/04/2023 tarih, 2023-06 toplantı No'su ile T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurul uygunluğu bulunmaktadır. Çalışmada İşlevselci kuramın eğitim sosyolojisindeki "Eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olup/olmadığı ve yine Eğitimin Fırsat eşitliği sunup/sunmadığına" dair tezi test edilmiştir. Bir teori üretme hedefi söz konusu değildir. Bu nedenle gömülü teori çalışması olarak görülemez.² Bu makale eleştirel nitel bir çalışmadır. "Araştırma soruları: Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyor musunuz; Eğitim iyi bir seçilme aracı mıdır? Şeklinde iki açık uçlu sorudan oluşturulmuştur. Soruların geçerlilik ve güvenilirliklerini eleştirel nitel araştırmaların temel soruları olan: "Kim/kimler belirli programlara her zaman erişebilmektedir? Kim/kimler değişim yapma gücüne sahiptir? *Eğitimle elde edilen sonuçlar nelerdir? Eğitim aracılığıyla elde edilen güç ilişkileri bir grubun çıkarlarına hizmet ederken diğerlerinininki nasıl baskı altına almaktadır? Eğitim sistemi yapılandırılırken kim/kimlerin çıkarlarına hizmet edilmektedir?*" şeklindeki altı soruya verilen cevaplar, ayrıca başvuru uzman görüşleri, söz konusu soruların araştırma için uygunluğunu göstermiştir.

Eleştirel incelemeyi "eleştirel" yapan şey onun sadece sorun araştırması ya da toplumu anlamasıyla ilgili değildir. Aynı zamanda toplumu eleştirerek değiştirmektir. Bu değişimin sağlanabilmesi için de eleştirel nitel analizle yapılan çalışmaların amacına bakmak gerekmektedir. Bu amacı kısaca eleştiri yapma, dönüştürme ve kuvvetlendirme şeklinde dile getirebiliriz. Bu bağlamda, eleştirel nitel analize dayalı bir eğitim araştırması yapılmak istendiğinde eğitim sistemi yapılandırılırken gerçeğin doğası ve bilginin inşası ile ilgili çeşitli sorular sormak gerekmektedir. Örneğin: yukarıda dile getirildiği gibi Kim/kimler belirli programlara her zaman erişebilmektedir, kim/kimler değişim yapma gücüne sahiptir ya da eğitim sistemi yapılandırılırken kim/kimlerin çıkarlarına hizmet edilmektedir, eğitim aracılığıyla elde edilen güç ilişkileri bir grubun çıkarlarına hizmet ederken diğerlerinininki nasıl baskı altına almaktadır, eğitim sonucunda elde edilen sonuçların neler olduğu şeklinde sorular sorulmaktadır. Eleştirel Nitel araştırma sadece bu soruları yöneltmekle kalmaz aynı zamanda güç ilişkilerinin bir grubun çıkarlarına hizmet ederken diğerlerinin gücünü nasıl baskı

² Bir araştırmada belirli bir konuya dair bir teori test edilmek yerine yeni bir teori üretme hedeflenirse Gömülü Teoriden söz edilir (Gençoğlu, 2014: 686, akt. Yasin Bulduklu (2019). "Eleştirel Çalışmalarda Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Gömülü Teori", Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi, s.5, 1, (1):1-14.

altına aldığı da sorgulayarak cevaplar bulmaya çalışır. (Sharan 2009, Nitel Araştırma, Akt. Canbaz ve Öz, s.34-35).

Veri Toplama Araçları

Araştırma, meta bir yaklaşım olan İşlevselci kuramın Eğitimin sınıfsal yapı gözetmeden iyi bir fırsat eşitliği yarattığı ve toplumdaki nitelikli insanları ortaya çıkarmak için iyi bir seçme/seçilme aracı olduğu tezini üniversite öğrencilerinin nasıl değerlendirdiklerini test etme amaçlı gerçekleştirilmiştir. İşlevselci kuramın yukarıda dile getirilen temel tezi; 1- Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyor musunuz?, 2- Eğitim iyi bir seçme/seçilme aracı mıdır? Şeklinde yapılandırılmış görüşme formuyla iki şıklı soru formatına çevrilmiştir. İşlevselci kuramın temel tezini bu şekildeki soru formatına çevirme işlemi bir yandan araştırma için öğrencilerin cevap vermesini kolaylaştırırken diğer yandan da bize Eleştirel kuramının konuya yaklaşımını test edebilecek temalar üretebilme imkânı sağlamıştır. Bu uygulamayla üç ana tema elde edilmiştir. Örneğin 1. Tema, Siyasal Gerekçelere İlişkin Görüşler, 2. tema Kültürel Gerekçelere İlişkin Görüşler ve 3. tema da Ekonomik Gerekçelere İlişkin Görüşler şeklindedir. Çalışmaya verilen cevaplardan elde edilen bulgular inanıyorum, inanmıyorum, hem inanıyorum hem inanmıyorum, çekimser ve cevapsız olmak üzere beş şekilde gerçekleşmiştir. Bu cevap kategorileri de öğrencilerin verdikleri cevaplardan oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin eğitimin fırsat eşitliği yaratma, iyi bir seçme-seçilme aracı olup olmama konusuna dair görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmadan elde edilen nitel veriler çeşitlilik ve farklılık arayışıyla yorumlanarak örüntü analizleri yapılmıştır. Bulgular örüntü oluşturucu niteliğindeki sorularla karşılaştırılarak sahip oldukları örüntü analizleri tema ve alt temalar şeklinde ortaya çıkarılmış ve buradan da çeşitli sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bilimsel bir çalışma yapılırken ya var olan bir kuram desteklenir, ya var olan bir kuram çürütülmeye çalışılır ya da yeni bir kuram oluşturma amacı güdülür. Bu çalışma İşlevselci kuramda dile getirilen eğitimin fırsat eşitliği yarattığı ve iyi bir seçme seçilme aracı olduğu tezini eleştirel pedagoji açısından sorgulamak amacıyla yapılmıştır. Bunun için de Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyor musunuz? Eğitim iyi bir seçilme aracı mıdır? Şeklinde İşlevselci kuramın temel varsayımı iki soru formatına çevrilmiş ve buradan hareketle cevaplar bulunmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Eğitim Fakültesi; Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sağlık Bilimleri Fakültesinden; Hemşirelik, Ebelik bölümü, Turizm Fakültesi ve 2022-2023 eğitim öğretim yılı formasyon öğrencilerinden oluşan (İlahiyat, Felsefe ve Sosyoloji öğrencilerinden meydana gelen) toplam yüz seksen yedi öğrenci ile yürütülmüştür. Kadın öğrenciler "K1,2,3,4,5 vb..", Erkek öğrenciler "E1,2,3,4,5 vb." şeklinde numaralandırılarak kodlanmıştır.

Tablo 1*Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri*

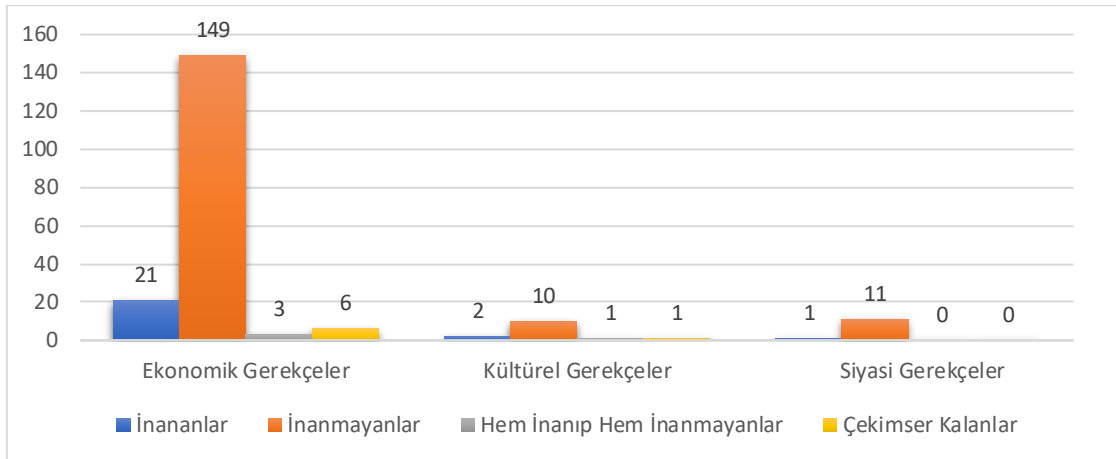
Bölüm	Sayı
Eğitim Fakültesi Okul öncesi Bölümü	31
Eğitim Fakültesi Sınıf öğretmenliği Bölümü	30
Fen Edebiyat ve İlahiyat Fakülteleri Formasyon	27
Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü	57
Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü	15
Turizm Fakültesi	27
Toplam	187

Bulgular

Aşağıda verilen tablo 2’de araştırmaya katılanların tümüne sorulan her iki soru ve sorulara verilen cevapların tablo ve grafiklerle frekansları verilmiştir.

Tablo 2*Genel Tema ve Alt Temalar*

Kategoriler	Ekonomik Gerekçeler (f)	Kültürel Gerekçeler (f)	Siyasal Gerekçeler (f)
Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşler			
İnananlar	21	2	1
İnanmayanlar	149	10	11
Hem inanıp hem inanmayanlar	3	1	0
Çekimser kalanlar	6	1	0
Eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşler			
İnananlar	1	0	65
İnanmayanlar	18	0	58
Hem inanıp hem inanmayanlar	3	3	22
Çekimser kalanlar	2	3	6

Tablo 2'deki Eğitimin Fırsat Eşitliği Yarattığına İlişkin Görüşlerin Genel Grafiği

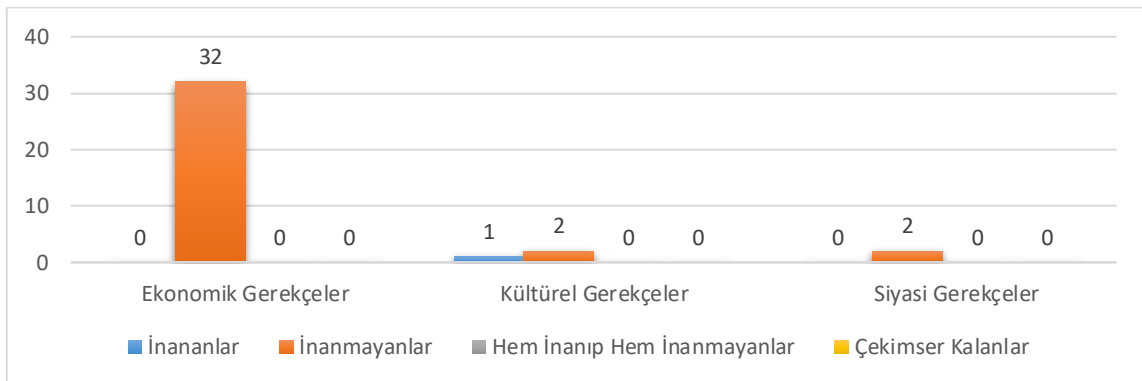
Yukarıdaki grafiğin analizine dayalı olarak değerlendirmeler perspektifinde **Tablo 2'**de belirtilen veriler, katılımcı düşüncelerine göre bölümlere ayrılarak aşağıda grafikler halinde verilmiştir.

Birinci Soruya ilişkin Bulgu ve Yorumlar

Okul öncesi öğretmenliğinden 31 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri **Grafik 2.1'**de gösterilmiştir.

Grafik 2.1

Eğitimin Fırsat Eşitliği Yarattığına İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

K49. "Eğitim büyük bir fırsattır. Herkese farklı kapılar açar... Ben bir devlet üniversitesinde eğitim görüyorum. Başka birisi özel üniversitede emeği ile değil parasıyla eğitim görüyor. Birisi parasıyla adam olmak için zorlanırken başka birisi parası olmadığı için eğitim alamıyor. Eğitim demek aslında para demektir."

K50. "Eğitim fırsat eşitliği yaratır... Örneğin ailesi çiftçi olan bir bireye sunulan imkân ile daha varlıklı olan bir ailedeki bireye sunulan imkân farklıdır. Her ikisinin geleceği nokta bu imkânlarla göre sınırlandırılabilir, artabilir. Görüldüğü üzere eğitimde fırsat eşitliği vardır. Ancak bu fırsata ilişkin çeşitli etmenler söz konusudur."

K66. “Eğitim almış bir insan her ne bölümü bitirmiş olursa olsun iş hayatına başlıyor. Özellikle ülkemizde en basit bir iş ilanında dahi artık en az lise mezunu olması isteniyor. Eğitim alanlar kıyaslandığında evet bir fırsat eşitliği yaratıyor.”

K45. “Öncelikle doğduğumuz yeri seçemiyor oluşumuz ile başlamak istiyorum. Maalesef ki hiçbir insan ne doğacağı şehri ne sahip olacağı aileyi seçme özgürlüğüne sahip değil. Doğacağı aileyi seçemedi gibi ailesinin ekonomik özgürlüğünü de seçemiyor. Ülkemizde eğitim fırsatı maalesef tüm diğer kavramlar gibi paranın egemenliği altında.”

K42. “Eğitimin hiçbir zaman eşitlik sağladığına katılmıyorum... Haaa belki benim de torpille elde ettiğim bir şeyler olmuştur. Ama eğitim bir sonuç vermeyince dayınızın olması sizi istediğiniz yere ulaştırabilir.”

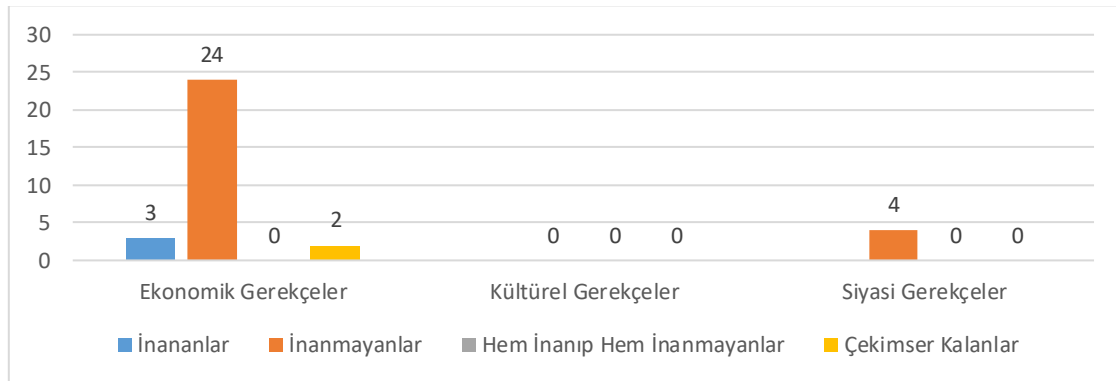
K44. “Hayır, düşünmüyorum çünkü ülkede farklı şehirlerin nasıl farklı kültürel özellikleri varsa farklı eğitim yapıları ve bakış açıları var.”

K59. “Eğitimde fırsat eşitliği; toplumda kesimleri bir araya getirmek, elinden geldiğince sunulan fırsatların yurdun dört bucağına yayabilmek için öğrencilere memleketin gelişebilmesi, çağdaş muasır medeniyet kavramına ulaşabilmek için devletin yararlı bir politikasıdır. Devletin bu yararlı politikasının eşitliğine inanmıyorum.”

Sınıf öğretmenliğinden 30 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri Grafik 2.2’de gösterilmiştir.

Grafik 2.2

Eğitimin Fırsat Eşitliği Yarattığına İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E28. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyorum.”

E31. “Şu an inanmıyorum... Bu da demek oluyor ki devletin başında olan birini destekleyen insan her yere bir milletvekilinin imzası ile gelebilir. Bunun adı da fırsat eşitliği değil, “fırsattan istifade” olur.”

K102. “Bu devirde biz değil paralarımız konuşuyor. Nasrettin Hoca'nın dediği gibi artık yemeği biz değil kürkümüz yiyor... Bu eşitsizliğin hâkimiyetini sürdüreceğini eminim.”

K99. “Ben eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanmıyorum... Örneğin köyde ve şehirde verilen eğitime bakıldığında eğitimde eşitliğin olmadığı göze çarpmaktadır... Çünkü okullarda kendi

alanlarında çok iyi olan birçok öğretmen vardır. Öğrenciler yeteneklerini sevdikleri alanda (tiyatro, sinema, resim, sanat, müzik vb.) kendilerini geliştirmektedirler.”

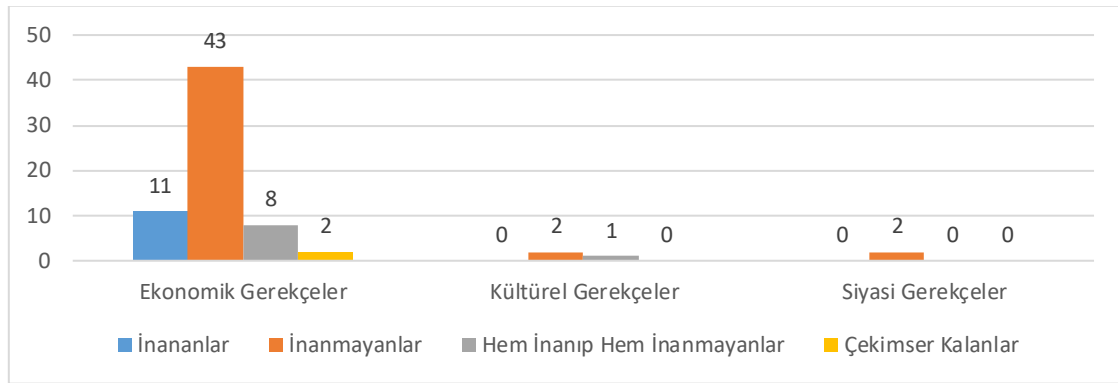
E31. “Şu an inanmıyorum... At gözlüğü takılı insan sayımız azalmadıkça ve eğitim sistemimiz düzelmedikçe fırsat eşitliğinin de olacağını düşünen biri değilim.”

E29. “Eğitimin kısmen fırsat eşitliği yaratabileceğine inanıyorum.”

Hemşirelik bölümünden 57 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri Grafik 2.3’de gösterilmiştir.

Grafik 2.3

Eğitimin Fırsat Eşitliği Yarattığına İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E10. “Eğitim fırsat eşitliği yaratır. Eğitim yetişebileceği herkese fırsat tanır.”

K11. “Evet inanıyorum. Eğitimde fırsat eşitliği yaratıyor... Eğitimde fırsat eşitliği yaratıyor. Çünkü günümüzde doktor, mühendis, hâkim, savcı, polis olmak için torpil değil eğitim almak yeterli.”

K10. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyorum... Eğitim aracılığıyla insanlar belirli bir mevkie sahip olma şansı edinir. Bu yüzden gelir düzeyi düşük aileler çocuklarının bir yerlere gelebilmesi için eğitime son derece önem verirler.”

E5. “Eşitlik ise yasalar yönünden insanlar arasında ayırım bulunmaması, bedensel, ruhsal başlıkları ne olursa olsun. İnsanlar arasında toplumsal ve siyasal haklar yönünden ayırım bulunmaması durumudur... Yarış atları misali uzun bir parkurda yapılan bu yarışın tek sebebi fırsat eşitliğinin sağlanamamasıdır.”

K18. “Aslında benzer kalitede eğitimin ekonomi ve yer gözetmeksizin verilmesi eğitimde fırsat eşitliğinin düşündürebilir... Maddiyata göre eğitimin kalitesi değişiyorsa eğitimde fırsat eşitliğine inanmıyorum.”

K14. “Hayır, inanmıyorum... Bunun sebebi batıda eğitime daha çok önem verilmesi, ailelerin daha bilinçli olması, ekonomik- kültürel- sosyal değerlerin daha gelişmiş olmasına bağlıdır.”

E14. “Bence hem evet hem hayır.”

E13. “Aslında bu soruya olumlu olarak da olumsuz olarak da cevap verebiliriz.”

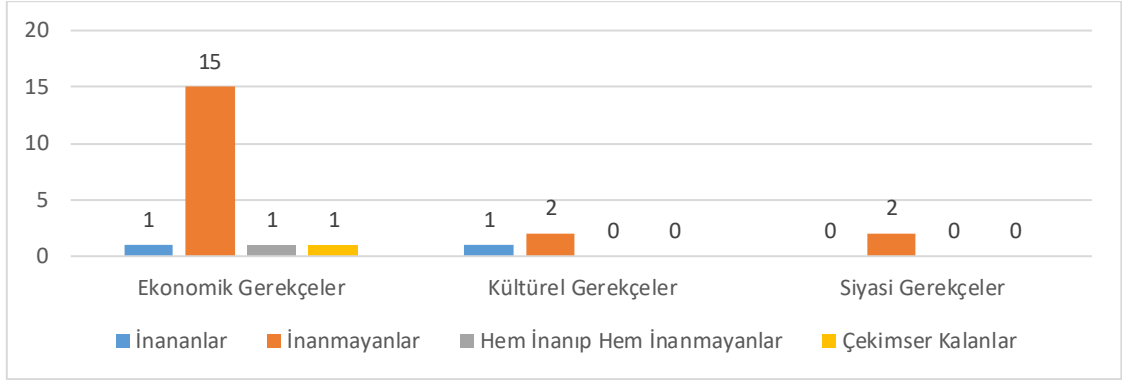
E12. “Özgür Bir eğitim fırsat eşitliğini yaratır. Lakin eğitimi uygulayanların adaletsizliklerinden eğitim fırsatları yaratır. Ama fırsat eşitliğini yaratmaz.”

E11. “Doğru ve eşitlikçi bir eğitim sistemi ile fırsat eşitliği yaratılabilir. Çünkü eğitim insanları geleceğe taşır. Gelecek için yeni fırsatlar sunar.”

Turizm bölümünden 24 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri Grafik 2.4’de gösterilmiştir.

Grafik 2.4

Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E37. “Maalesef fırsat ve imkân eşitliği insanların yarışa başlama şartlarının birbirinden çok farklı olması nedeniyle belli bir seviyeye kadar yapılabilir.”

K127. “Eğitimde kadın-erkek herkese fırsat eşitliği sağlanır... Maddi durumu yetersiz ailelerin çocuklarının başarılı olanlarına en yüksek eğitim kademesi ne kadar eğitimini sağlamak için yatılılık, burs, kredi ve başka yardımlar yapıyor.”

E41. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanmıyorum... Herkesin şartları aynı olmadığı için eşitlikten pek söz edilemez.”

E36. “Eğitim bir yatırım olduğundan maddi öncelikte eğitimi doğrudan etkiliyor... Bu sebeple eğitimin fırsat eşitliği yarattığını düşünmüyorum aksine eşitliği engelliyor.”

K124. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına kısmen inanıyorum... Bir çocuk düşük bir sosyo-ekonomik düzeyden gelip, okuyup yüksek bir statüye sahip olabilir... Olaya yalnızca para ile örnek vermek yetmez kültürel çevre, sosyo-ekonomik durumu ve bunun gibi birçok etkeni örnek vermek mümkündür.”

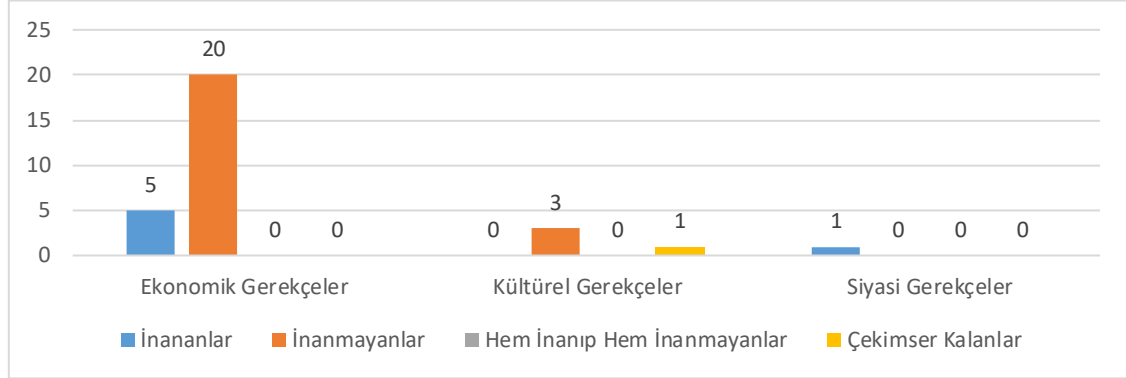
K123. “Genel manada eğitimin fırsat eşitliği oluşturduğu söylenebilir... Biri her türlü maddi ve manevi desteğe mazhar olmakta, diğeri bütün bu desteklerden mahrum bırakılmaktadır. Ve gariptir. Akademik başarıda ise her ikisinin de aynı seviyede olması beklenmektedir.”

K121. “Aslında eğitim fırsat eşitliğini sağlamak için kullanılacak en güzel, en doğru araçtır... Maddi durum, Fiziksel özellik ve insanın karakterine bakılmadan, insanlar yargılanmadan sadece akılların yarıştığı güzel bir düzenek olabilir.”

Formasyon grubundan 27 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri **Grafik 2.5**'de gösterilmiştir.

Grafik 2.5

Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E18. “Eğitim bize fırsat eşitliği sunuyor... Bize verilen eğitimi biz iyi kavarsak ve iyi çalışırsak diğer öğrencilerin önüne geçebiliriz. Bunu başarmamız fırsat eşitsizliği değil çalışma sayesinde gerçekleşir.”

E20. “Fırsat eşitliği toplumsal kutuplaşmayı önleyen zengin fakir ayrımını ortadan kaldırır. Sınıflar arası çatışmayı tamamen ortadan kaldırır. Eğitimde fırsat eşitliği demek toplumda fırsat eşitliği demektir.”

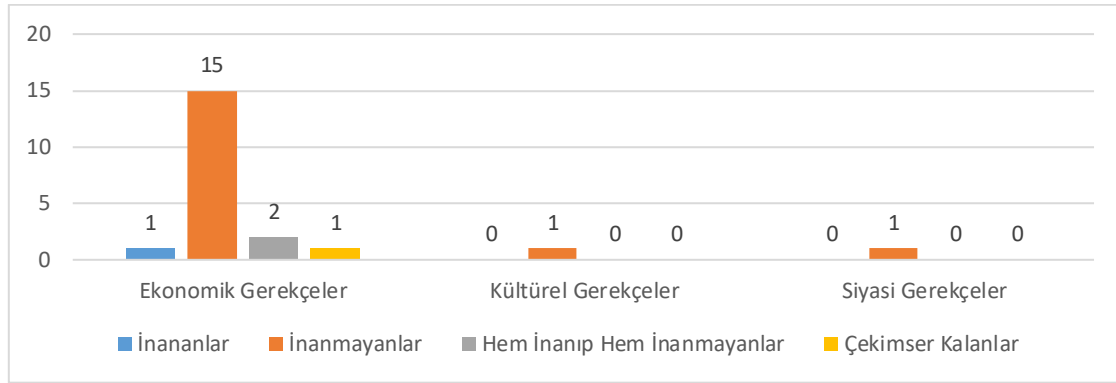
K74. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanmıyorum... Çünkü çocukların öğrencilerin sahip oldukları eğitim fırsat ve imkânların ailelerin sosyoekonomik kültürel durumları ile ilgilidir.”

K79. “Hayır eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanmıyorum. İvan Illich’in de dediği gibi okul insanlar arasında ayrıcalık yaratmaktadır.”

K75. “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına kısmen inanıyorum. Çünkü sosyal statüyü ya da içinde bulunulan sosyal sınıfı değiştirmenin biricik yolu eğitim olsa da eğitime aynı oranda ulaşılması herkes için mümkün değil.”

K82- “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığını tam olarak düşünmüyorum. Çünkü köydeki bir okul ile merkezdeki okul arasında büyük farklar vardır.”

Ebelik bölümünden 15 öğrencinin eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşleri **Grafik 2.6**'de gösterilmiştir.

Grafik 2.6*Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına ilişkin görüşler*

Aşağıdaki verilerde eğitimin fırsat eşitliği yarattığına dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

K129. “Fırsat eşitliğinde Fatih projesinden bahsedebiliriz. Bu proje kapsamında fırsatları artırabilmek yolunda ilerlemeler kaydedilmiş. Yine bu proje sayesinde günümüzde akıllı tahta yöntemiyle ders anlatılmakta, her sınıfta internet, özel, projeksiyon vs.. araçlar kullanılabilir. Bunları göz önüne alırsak fırsat eşitliği yaratılmış olur. Eğitime bu şekilde bakarsan fırsat eşitliği yarattığına inanıyorum.”

K131. “Hayır, eğitim fırsat eşitliği yaratmıyor. Çünkü herkesi gördüğü ve öğrendiği eğitim bir değil. Her yerde sınıf ortamı aynı değil.”

K138. “Hayır inanmıyorum. Aynı zihinsel zekâya sahip kişiler farklı coğrafik bölgeler, farklı kültürel yapılar ve farklı sosyoekonomik düzeylerde oldukları için bir taraf en güzel yerlerde olabiliyorken diğeri Keşfedilmemiş bile olabiliyor.”

K130. “Özellikle milli eğitimin temel ilkelerinden eşitlik ilkesine göre “Her yurttaş, hiçbir ayırım gözetmeksizin eğitim ve öğretim hakkına sahiptir... Ne kadar fırsat eşitliği yaratılmak istenirse de bu isteğin önüne geçen pek çok faktörün bulunduğunu düşünüyorum.”

K135. “Milli eğitimin temel ilkelerinden birisi de” fırsat ve imkân eşitliğidir”. Ama bunun tam olarak sağlanmadığını düşünüyorum... Köydeki Bir okulla şehirdeki bir okul karşılaştırılacak olursa farkların olduğunu görmekteyiz.”

K137. “Eğitim bazı konularda eşitlik sağlasa da maalesef bazı durumlarda sağlayamamaktadır... Dış görünüşe göre muamelenin yapıldığı her yerde eğitimin fırsat eşitliği yaratabileceği ne inanmam.”

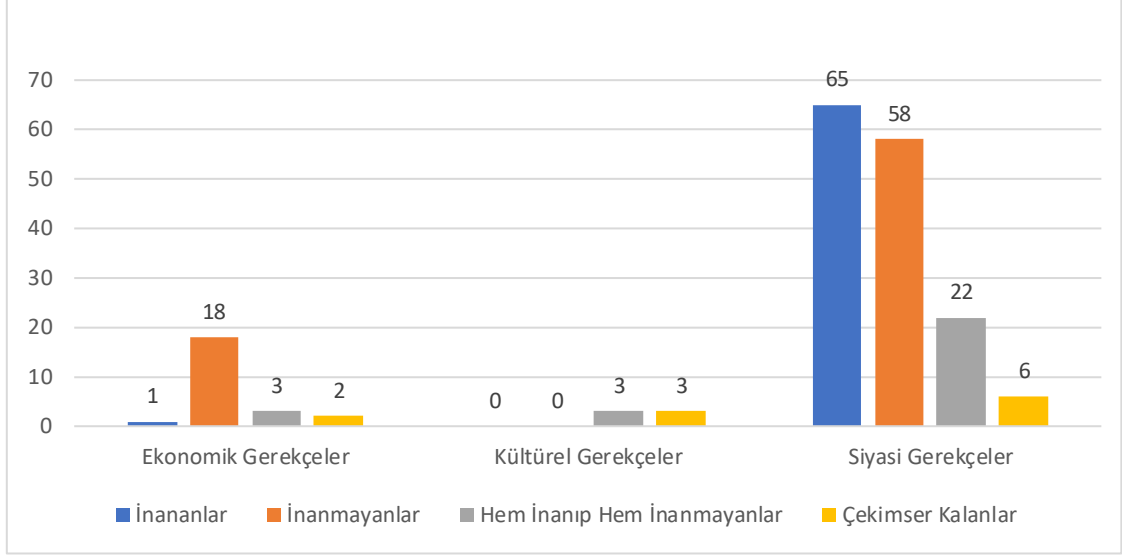
İkinci Soruya ilişkin Bulgu ve Yorumlar

Aşağıdaki grafiğin analizine dayalı olarak bir açıklama yapmak gerekirse, yöntem kısmında da dile getirildiği gibi katılımcıların görüşleri: inanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan ve çekimser kalanlar şeklinde belirtilmiştir. Bu değerlendirmeler perspektifinde Şekil 2’deki genel grafikte belirtilen veriler, katılımcı düşüncelerine göre bölümlere ayrılarak aşağıda grafikler halinde verilmiştir.

Katılımcıların eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna inanıyor musunuz sorusuna ilişkin görüşlerin dağılımları aşağıda **Grafik 3’**de gösterilmiştir.

Grafik 3

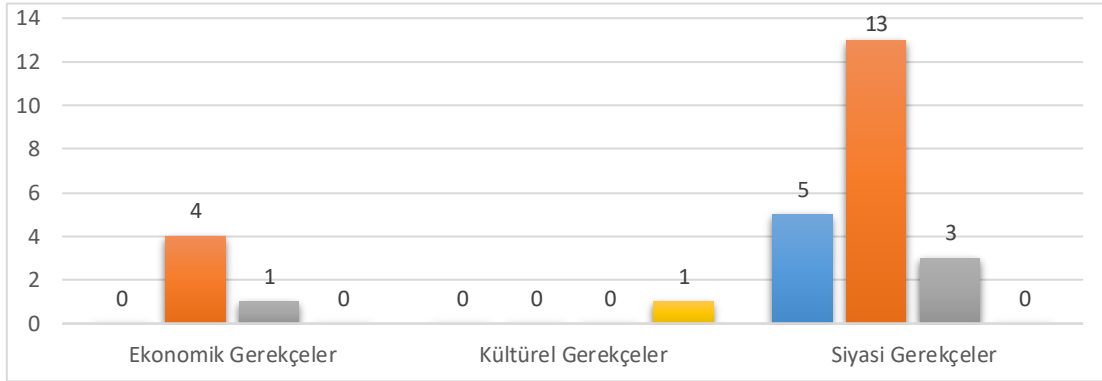
Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Genel Görüşler(Genel Grafik)

*Okul öncesi öğretmenliğinden 31 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşleri aşağıda **Grafik 3.1**'de gösterilmiştir.*

Grafik 3.1

Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler Aşağıda

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

K63. “Bence eğitim iyi bir seçilme aracıdır. Çünkü eğitimli kişi konuşmasıyla kurduğu cümlelerle kendini girdiği ortamda belli eder... Bu yüzden insanlarda düşünceleri gelişmiş eğitimli kişiyi el üstünde tutar Onu seçer. Bizim ülkemizde para çoğu zaman öne geçse de eğitimli insan her yerde kendini gösterir.”

K66. “Özellikle ülkemizde bir numaralı seçilme aracıdır... Mesele şudur ki elinde diploma var mı bu şekilde bir ayrıcalık bu şekilde bir seçilme sistemi olmamalıdır.”

K51. “Eğitimin doğru bir seçilme aracı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü her meslek için çok iyi eğitim almış olmamız bizi o meslek grubu için en iyisi yapmaz.”

K61. “Günümüz Türkiye’inde eğitimin seçilme aracı olduğuna inanmıyorum. İyi bir eğitim almak toplumun çoğunluğu açısından önemli bir konu. Ancak iyi eğitilmiş kişiler hak ettikleri yere gelemiyor.”

K42. “Aslında evet ama hayır. Düşünülünce herkes eşit şartlarda eğitim alabilse ve gerçekten becerileri doğrultusunda eğitime şansa olsa keşke evet. Eğitim gibi olursa da seçilme aracımız eğitim değil.”

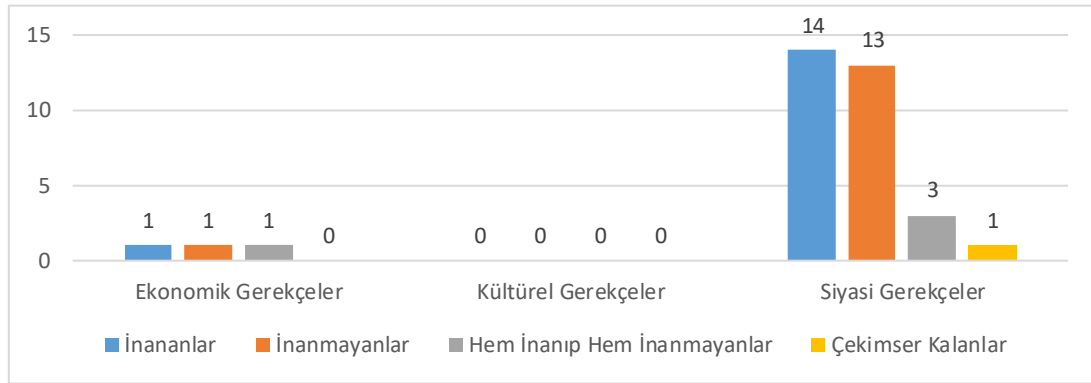
K50. “Eğitim iyi bir seçilme aracı olabilir. Fakat bu çoğu zaman yeterli olmayabilir. . Günümüz şartlarında insanların yatkın oldukları mesleğin okulunu okuyamadığından çoğu zaman buna daha yetenekli insanlar mesleği eğitimini almadan daha iyi yapabiliyorlar.”

K52.” Eğitim her ne kadar tartışmalı bir konu olsa da bir nevi iyi bir seçilme aracıdır.”

Sınıf öğretmenliğinden 30 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşleri Grafik 3.2’de gösterilmiştir.

Grafik 3.2

Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E21. “Eğitim Tabii ki çok iyi bir seçilme aracıdır. Eğitim insanların bilgi birikiminin ölçüsünü ve bize fayda katacak yönlerini görmemizi sağlar. Ayrıca kriterlere uygun olup olmadığımızı anlamamıza yardımcı olur.”

E24. “Kesinlikle iyi bir seçilme aracı... Konuya farklı bir yerden bakarsak eğitim bizi sınıftan ayırır. Zeki Çalışkan sanata yatkın sporcu... Bu da eğitimin içinde yer alan öğrencinin seçilme şansını yükseltir ve kişi kendini daha çok belli eder.”

K102. “Ülkemizdeki eğitime bakarsak bunu söyleyemeyiz. Her yıl yenilenen eğitim sistemi değişiklikleri sınav sistemi değişiklikleri olduğu için bir dönem diğer döneme uymuyor... Bu durum eğitimin iyi bir seçme seçilme aracı olmadığını göstermeye yetiyor artıyor.”

K98. “Eğitimin iyi bir seçilme aracı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü günümüzde artık insanların eğitiminden çok yüksek mertebelerde tanındığının olup olmadığına bakılıyor.”

K100. “Eğitim Yerine göre seçilme aracıdır. Yani mesleğine bağlıdır. Sınavla atanan bir yerde zaten ona göre alınıyorsun. Ama eğer özel bir yerde çalışacaksın çok nadir eğitim göze alınıyor.”

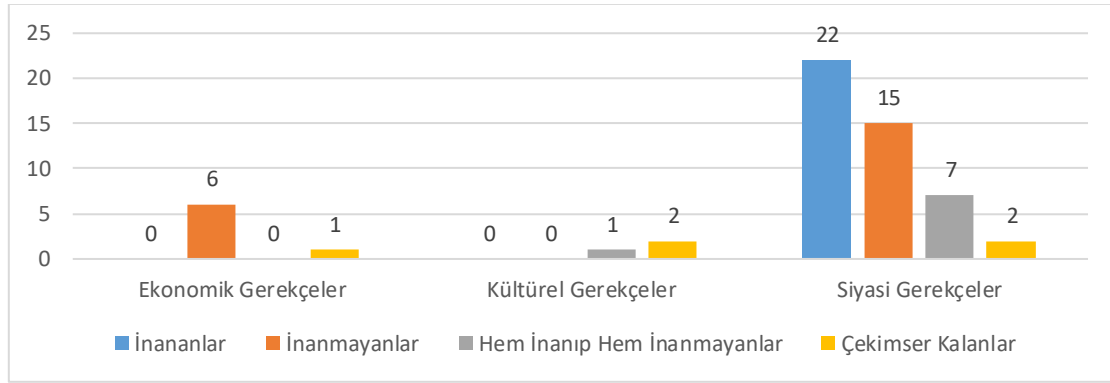
K110. “Eğitim bazen iyi bir seçilme aracıdır. Bazı meslek grupları için eğitim gerekir mesela doktor avukat hâkim asker gibi meslek grupları eğitim almak zorundadır. Bu yüzden bu tür meslek grupları için eğitim iyi bir araçtır. Ama bir de meslek grubunda gerçekten hak eden insanlar yerine torpili olan insanlar bir yere gelebiliyor.”

K200. “...Hem Evet hem Hayır diyorum... Fakat eğitilmiş ve bilgili birisiyle daha düşük eğitime sahip kişiler arasındaki farklar gözle görülebilecek nitelikte.”

*Hemşirelik bölümünden 57 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşleri **Grafik 2.3**'de gösterilmiştir.*

Grafik 2.3

Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E2. “Eğitim iyi bir seçilme aracıdır... Çünkü eğitimin yanında iş disiplini, özverili olma durumu gibi özellikler de önemlidir. Tabii bu özellikleri var diye işe almayız. Çünkü ilk önce bakılması gereken özellik eğitim seviyesidir.”

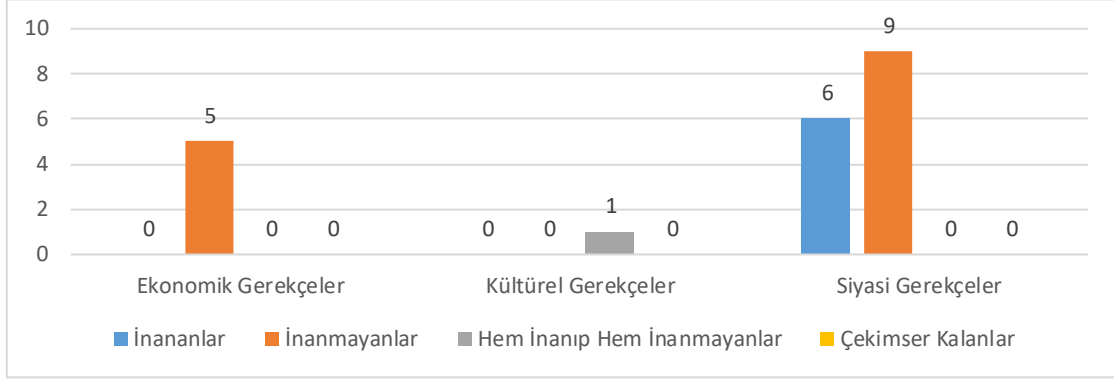
E9. “Adil bir şekilde yapılacaksa en iyi seçilme aracı eğitimidir... Adaletli bir seçim olduğu sürece en iyi seçilme aracı eğitimidir.”

K15. “Bence eğitim iyi bir seçme seçilme aracı değildir. Çoğu öğrenci okulda ilgilendiği alan dışında eğitim görüyor.”

E4. “Hayır, eğitim iyi bir seçilme aracı değildir. Çünkü bir takım işlerde Ehil olan insanların Liyakat ile görevlerine getirilmediklerini düşünüyorum.”

K16. “Eğitim Genel olarak bakıldığında iyi bir seçilme aracıdır. Kişilerin ileride meslek hayatlarında iyi bir yere gelebilmelerinde aldıkları eğitimin önemi büyüktür. Fakat yine Bence bu açıdan baktığımızda da yetenekler, kabiliyet ön planda tutulmadığı için bazı durumlarda iyi bir seçilme aracı olmayabilir.”

*Turizm fakültesinden 24 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olup olmadığına ilişkin görüşleri **Grafik 3.4**'de gösterilmiştir.*

Grafik 3.4*Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler*

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayanların görüşleri belirtilmiştir.

E36. “Aslında eğitimin de düzeyleri vardır. Fakat neredeyse her alanda eğitimi yüksek kişiler daha çok saygı ve sevgi görür. İnsanların eğitime bakış açısı Bu sebeple özeldir. Ben de eğitimin iyi bir seçilme aracı olduğunu düşünüyorum.”

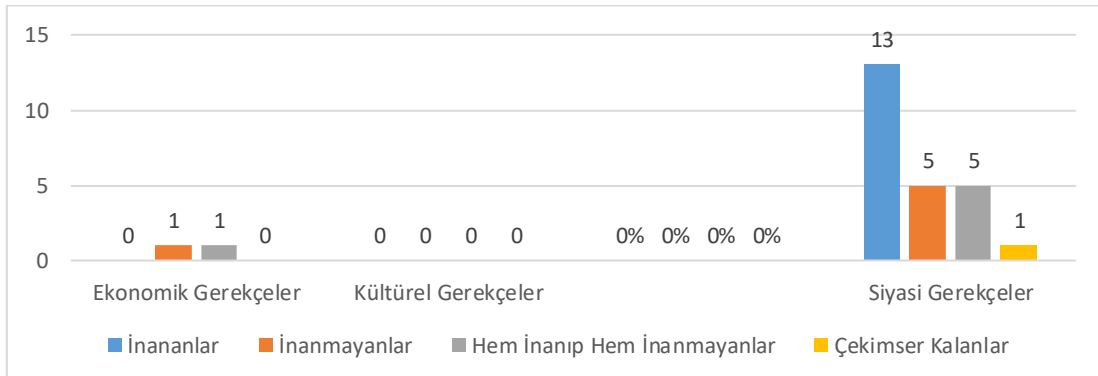
K119. “Eğitim iyi bir seçim aracıdır. Osmanlı'da profesörün çocuğunun Profesör olarak kabul edildiği zamanlarda yeterli bilgi sahibi olmayan kişilerin bir medeniyetin gidişatına bile değiştirdiği aşikârdır.”

K125. “İyi bir seçilme aracı değil. Ülkemizde devlet kadrosunda işe başlamak oldukça zor. Birçok bölüm tamamen özel sektöre döndü. Aslında diplomanın alındığı okul iş bulma olasılığı ne etkiliyor ama torpil bunların önüne geçiyor.”

E38. “Şu anki eğitim sistemi iyi bir seçilme aracı değildir... İnsanların geleceği tek sınava bağlanıyor. İnsanların sevdiği şeyler veya ilgi duyduğu şeyler arka planda kalıyor.”

K124. “Eğitimin iyi bir seçilme aracı olduğuna inanıyorum ama her yerde iyi bir seçilme aracı olduğuna inanmıyorum. Özel bir kurumda herhangi birinin yapabileceği işi sırf tanıdığı olduğu için bir ortaokul mezunu yapabiliyor.”

Formasyon grubundan 27 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşleri Grafik 3.5’de gösterilmiştir.

Grafik 3.5*Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler*

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

E18. “ Eğitim iyi bir seçme seçilme aracıdır. Eğitim sayesinde bireyler farklı nitelikler kazanır. Kendisinde bulunan özellikleri geliştirme imkânına sahip olur.”

K95. “Eğitimde fırsat eşitliği toplumsal ve sosyal ekonomik açıdan dengelenebilirse evet eğitim iyi bir seçme seçilme aracıdır.”

E19. “ Eğitim insana seçilme şansı verir... Toplumumuza baktığımız zaman her alanda eğitimli insanlar bir adım öne çıkar.”

K74. “Eğitim tek başına bir seçilme aracı olmamalıdır... İş dallarında daha çok tecrübe ve Liyakat olmadan iş yönetebilme liderlik vasfı olmadan seri üretimde fayda sağlayacak donanımlı bilgiye sahip olmadan işin pratiği ile o iş sahasında başarılı olması beklenemez.”

K77. “Eğitim iyi bir seçme seçilme aracı değildir. Bu bilinç bir çiftçinin meşe palamudu eline alıp Senin ne olduğun beni ilgilendirmez Senin armut olmanı istiyorum. Neden? Çünkü memleketin armuda ihtiyacı var. Ben seni dikeceğim eğer armut olmazsan ben senin iflahını keseceğim. Onun için armut ol demesidir.”

K85. “Eğitim iyi bir seçme seçilme aracı olabilir ama tek başına yeterli değildir. Hiçbir insan aldığı eğitimden ibaret olamaz. Sosyal yetenekleri yaşantısı kendini geliştirebilmiş olması aldığı eğitim kadar önemlidir.”

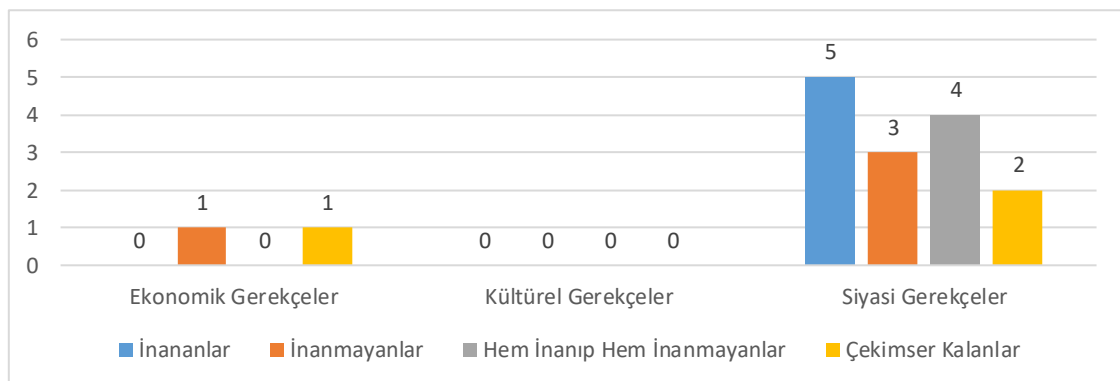
K89. “Toplumun beden zihin ahlak Ruh ve Duygu bakımından etkili bir şekilde eğitim görmesi de eğitimin iyi bir seçilme aracı olmuştur.”

K92. “Bir konuda tecrübe edinene kadar belki de iyi bir araç olabilir. Fakat her çalışma alanında eğitimden önce tecrübe ve yetenek olduğunu düşünüyorum. Hatta tecrübenin daha baskın olduğunun kanaatindeyim.”

Ebelik grubundan 15 öğrencinin eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna ilişkin görüşleri Grafik 3.6’de gösterilmiştir.

Grafik 3.6

Eğitimin İyi Bir Seçme/Seçilme Aracı Olduğuna İlişkin Görüşler

Aşağıdaki verilerde eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair: İnanan, inanmayan, hem inanan hem inanmayan görüşler belirtilmiştir.

K139. “Eğitim iyi bir seçilme aracıdır. Eğitim düzeyi seçilen bireyin ne kadar bilgili donanımlı ve mevkie uygun olup olmadığı gibi yönlerde fikir sahibi olmamızı sağlayabilir.”

K129. “Tabii ki eğitilmiş insanlar daha ön planda olur... Günümüzdeki eğitim bir amaç değil araç olarak kullanılmakta. Seçilme konusunda ise normalde eğitimin etkili olması gerekirken tanıdık olması ya da tanıdığının olması eğitilmiş bir insanın önüne geçebilmekte.”

K134. “Eğitim iyi bir seçilme aracı olmalıdır. Ülkemizde iyi yere gelmiş çoğu kişi iyi bir eğitim görmemiş veya torpille iş bulmuş kişilerdir. Bunu çok yanlış buluyorum.”

K140. “Eğitim iyi bir seçilme aracı değildir. Kişilerin aldığı eğitimle seçilmesi gerekir. İnsanlar yeteneklerine ve isteklerine göre seçilmelidir. Çünkü insanların aldığı eğitim eşit değildir. Aynı şartlar altında yetiştirilmedikleri aynı şartlarda eğitim görmedikleri için eğitim iyi bir seçilme aracı değildir.”

K132. “Birçok yerde iyi bir seçilme aracı oluyorken soylu ailesi olan köklü aileden gelen büyük mevkilere sahip aile ve yakınları olan bireylerle kıyaslısak evet bazı yerlerde değildir.”

K131. “Bazen. Çünkü bazı iş yerlerinde gerçekten diplomanın bir anlamı var. Diplomasına göre onu kendi şirketinde daha iyi bir pozisyon verebiliyorken bazen de ne kadar iyi bir eğitim almış olursan ol iyi bir torpilin varsa o işe alınmışsındır.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Birinci soru olan “Eğitimin fırsat eşitliği yarattığına inanıyor musunuz?” sorusu ekonomik, kültürel ve siyasal olmak üzere üç tema etrafında biçimlenmiştir. Bu temalarla tablo genel olarak değerlendirildiğinde eğitimde fırsat eşitliğine olan inancın inanmayanlara oranla frekansının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu oran ekonomik, kültürel ve siyasal kategorilerde de aynı şekilde gerçekleşmektedir. Bu kategoriler arasında mevcut soruya cevapların ekonomik gerekçeler çerçevesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Yani ekonomik gerekçelerin öne sürüldüğü inanmayanlar kategorisi, bölümler bazında da en çok frekansa sahiptir. Bunun nedeni olarak katılımcıların en çok ileri sürdüğü gerekçelerin başında; ailenin gelir seviyesi, coğrafi bölge etkisi, kayırma, siyasal torpil, sınavlar nedeniyle bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre seçilmediği gibi cevapların yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. İnanmayanlar kategorisindeki söz konusu bu tespit, bölümler bazında değerlendirildiğinde en fazla orana sahip bölümün 43 frekans ile hemşirelik bölümü, en az oranının ise 15’lik frekans dağılımına sahip olan turizm ve ebelik bölümünde olduğu görülmektedir. Bölümlere ait hazırlanan grafiklerden çıkan sonuçlar doğrultusunda, kategoriler bazındaki frekans dağılımında en dikkat çeken bölümün hemşirelik olduğu görülmektedir. Çünkü tüm gruplar içinde inanan, inanmayan ve hem inanıp hem inanmayan kategorisinde frekansı en yüksek olan bölüm hemşirelik bölümüdür. Bir diğer ayrımın ise inanmayanlar kategorisinde siyasal gerekçeleri öne süren sınıf öğretmenliği frekans dağılımıyla dikkat çekmektedir. Siyasal gerekçelerin yoğunlukta olduğu bu bölümde kültürel gerekçeler 0 frekansa sahiptir.

İkinci soru olan “Eğitimin iyi bir seçme/ seçilme aracı olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna yönelik genel tablo değerlendirildiğinde ise tablodan çıkarılabilecek sonuçlar doğrultusunda eğitimin iyi bir seçme aracı olduğuna dair inancın inanmayan katılımcılara oranı ilk soruda olduğu gibi frekans dağılımları açısından paralellik göstermektedir. Birinci soruya ilişkin genel tabloda inananlar ve inanmayanlar bazında temalar arası kıyaslama yapıldığında ilk soruda frekans yoğunluğu ekonomik gerekçeler temasında kendisini gösterirken bu durum ikinci soruda

siyasal gerekçeler temasında yoğunlaşmaktadır. Bir diğer dikkat çeken durumun ise kültürel gerekçeler temasının 0 frekansa sahip olmasıdır. İnanan ve inanmayan katılımcıların ileri sürdüğü en baskın gerekçe, siyasal güç aracılığıyla gerçekleştirilen ve yasal olarak ta suç sayılan “torpil” konusudur. Onu takip eden diğer gerekçeler olarak; sosyo-kültürel çevre, ailenin ekonomik durumu, özel okul ya da devlet okulundan mezun olmak ya da olamamak gibi nedenler ileri sürülmüştür.

İkinci soru genel tablosu kendi içerisinde temalar bazında incelendiğinde, eğitimin iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna inanların frekansı sınıf öğretmenliğinde 1 iken diğer bütün gruplarda 0’dır. Aynı şekilde hemşirelik bölümünün siyasal gerekçeler kategorisindeki frekansı 22’dir. Bu frekans diğer bölümlere kıyasla en yüksek orana sahiptir. Hemşirelik bölümü kendi içerisinde değerlendirildiğinde ise inanmayan katılımcıların gerekçeleri siyasal kategoride en yüksek frekansa sahipken kültürel gerekçelerde frekans değeri “0”dır. Aynı şekilde sınıf öğretmenliği, formasyon ve ebelik öğrencilerinin ikinci soruya ilişkin cevaplarında kültürel gerekçeler kategorisi için her alanın frekans dağılımı yine “0” çıkmıştır. Okul öncesi ve turizm bölümleri kıyaslandığında ise kültürel gerekçeler kategorisinde çekimser kalan katılımcıların frekansları, okul öncesi öğretmenliğinde 1, turizm bölümünde “0”dır.

Genel bir değerlendirme yapmak ve buna bağlı bir öneride bulunmak gerekirse öğrenciler eğitimin fırsat eşitliği yarattığı, iyi bir seçme/seçilme aracı olduğuna dair İşlevselci kuramda dile getirilen Davis ve Moore’un Tabakalaşma kuramının Eğitim sosyoloji açısından doğruluğuna ve uygulanabilirliğine inanmamaktadır. Yani İşlevselci kuramın diliyle Anomik bir işbölümü söz konusudur. Bu anlamda elde edilen veriler göstermektedir ki Eleştirel kurama dair söylemler geçerlilik ve güvenilirlikleri olan tezler üretmektedir. Bunun için de Eleştirel kuram verilerinden hareketle daha ayrıntılı çalışmalar yapılmalı ve tespit edilen sorunlara yönelik uygulamalı politikalar üretilmelidir. Ancak bu demek değildir ki eğitim sorunlarının tek çözümü Eleştirel kuramın görüşlerde saklıdır.

Eğitim söz konusu olduğunda normal iş bölümü için kaçınılmaz olan hakkaniyet, yeterlilik, etik vb. konuları uygulamada kazanım haline getirecek ya da tutum ve davranış oluşturabilecek yeni ve farklı program/programlar oluşturulabilir. Bu program/programlar gerçekleştirilirken teknolojik gelişime dayalı imkân eşitsizliği konusu da göz önünde bulundurulmalı Fatih projesi sürdürülebilir bir biçimde mutlaka devam ettirilmelidir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için ESOGÜ Sosyal Ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan (18/04/2023 tarih, 2023-06 toplantı No’su) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Aksakallı, A. (2019). Eleştirel Pedagojiye Yönelik Öğretmenlerin Eğitim İnançları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-ENAD*, 7(2): 583-605.
- Bayram, A. Kesik F.(2015). Eğitim Sisteminin Eleştirel Pedagoji Perspektifinden Bir Değerlendirmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 900-92.
- Beytekin, O.F. Çiğdem F.A. (2021). Bir Özgürleşme Praksisi Olarak Eğitimin Diyalogcu Mahiyeti: Freire'ci Bir Değerlendirme. *Eğitim Bilimleri Çalışmaları*, (Ed.), Musa Şahin, Livre De Lyon,105-149.
- Bingöl, İ. (2022). Toplumsal Teoride Çatışmanın Klasik Kökleri Üzerine Bir Değerlendirme: Karl Marx, Max Weber, Georg Simmel. *Akademik Matbuat*, 6,(1), 111-126.
- Bingöl, İ. (2021). Bir Özgürleşme Praksisi Olarak Eğitimin Diyalogcu Mahiyeti: Freire'ci Bir Değerlendirme. *Eğitim Bilimleri Çalışmaları*, Musa Şahin (Ed.), Livre De Lyon. 149-173.
- Bottomore, T. (1989). *Frankfurt Okulu*. Ü. H. Yolsal (Çev.), İstanbul, Ara Yayıncılık.
- Davis Kinsley, Moore Wilbert E. (1945). Some Principles of Stratification. *American Sociological Review*, 10, (2), 242-249.
- Deniz, E. E. (2014). Bir Eleştirel Eğitim Deneyimi Olarak Summerhill Özgürlük Okulu. *Eleştirel Pedagoji Politik Eğitim Dergisi*, 6, (35), 39-41.
- Freire, P.(2000). *Yüreğin Pedagojisi*, Özgür Orhangazi, (Çev.), Ankara, Ütopya Yayınevi.
- Gençoğlu, A.Y. (2014). Bir Kavram ve Kuram Üretme Stratejisi Olarak Temellendirilmiş Kuram. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)* , XVII, 681-700.
- Gutek, G. L. (2006). *Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar*. Nesrin Kale (Çev.), Ankara, Ütopya Yayınları.
- Güzen, S. A. (2022). Summerhill Okulu. *Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi*, 2022; 2, (1), 56-67.
- İnal, K.(2004). *Eğitim ve İktidar*, Ankara, Ütopya Yayınevi.
- İnal, K.(2009). Eleştirel Pedagoji: Ezilenler İçin Eğitim. *Eleştirel Pedagoji Dergisi*, (1), 2-10
- Kızılcılık, S. (2000). *Frankfurt Okulu*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Kızılcılık, S. (2008). *Frankfurt Okulu*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Kneller; F.G.(1964). Introduction the Philosophy of Education. John Willey&Sons, Inc., USA.
- McLAREN, P.(2006). *Che Guvera, Paulo Freire ve Devrimin Pedagojisi*, 2. Baskı, (Çev.Hale Alpmen), İstanbul, Kalkedon,
- Mill, J.S. (1843). *A System of Logic*, Toronto, University of Toronto Press.
- Öztürk T. A. (2020). Sosyolojide Müzik: Frankfurt Okulu, Adorno ve Kültür Endüstrisi. *GSED*, 26, (45), 527-534.
- Ritzer, G. (2011). *Sosyoloji Kuramları*. 8.Bsk., Himmet Hülür (Çev.), Ankara, DE Ki Basım Yayım.
- Ritzer, G. (2011). *Modern Sosyoloji Kuramları*. Himmet Hülür (Çev.), Ankara, DE Ki Basım Yayım.
- Ritzer, G. (2011). *Klasik Sosyoloji Kuramları*. Himmet Hülür (Çev.), Ankara, De Ki Basım Yayım.
- Rozas, C. (2007). The Possibility of Justice: The Work of Paulo Freire and Difference. *Study Philosophy of Education*, (26): 561-570.
- Scotter, R. D.,Hass J.D., Kraft R.J.& Schott J.G. (1979). *Social Foundation of Education*. New Jersey, Prentice-Hall.

- Schedler, A.(2011). Concept Formation. Bertrand Badie, Dirk Berg-Schlosser ve Leonardo Morlino (Der.), *International Encyclopedia of Political Science*, Londra, Sage Publications.
- Sharan B. M. (2009), *Nitel Araştırma*, Fatma K. Canbaz; Muhammed Öz, Selahattin Turan(Ed.), Ankara, Neble Yayınları, 21-39.
- Söyler, M. (2020). Kavram ve Kuram Analizi Yöntemi: Sartori Yöntemi. *Uluslararası İlişkiler*, 17,(66), 93-115.
- Spring, J.(1997). *Özgür Eğitim*, 2. Basım, Ayşen Ekmekçi (Çev.), İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- Swingewood, Alan. (1998). *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi*. Osman Akinhay, (Çev.). Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Uddin, M. S. (2019). Critical Pedagogy and its Implication in the Classroom. *Journal of Underrepresented & Minority Progress*. 3,(2), 109-119.
- Wallace, R.&Wolfe, A. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları: Klasik Geleneğin Genişletilmesi*. 3. Baskı, Leyla Elburuz ve Rami Ayaz (Çevirenler), Ankara, Doğu Batı Yayınları.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Halis Adnan ARSLANTAŞ,
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, haarslantas@gmail.com